

DELA VSKA POLITIKA

Št. 130.

V Ljubljani, sredo 28. julija 1926.

Leto I.

Poostritev razrednega nasprotja.

V Franciji je l. 1924 premagani Poincaré na krmilu, blok leve, ki je l. 1924 premagal kapitalistično-nacionalistični bloc national, je pa razbit in malomeščanski radikalizem se je podvrget vodstvu velekapitalistične reakcije. Socialisti so izolirani. Velebanke in težka industrija se po svoje pripravljajo na »sanacijo«.

V Angliji se rudarji borijo že od 1. maja — 12 tednov — poskus pomoči delavskega razreda z generalnim štrajkom se je pa ponesrečil. Rudarji bijejo sami junaški boj lakote ne samo proti lastnikom rudnikov, nego tudi proti neugodnosti konjunktura in proti kapitalistični vladi, ki se s svojim aparatom udinja kapitalu. Kapitalistični razred čaka da bi lakota rudarje prisilila h kapitulaciji.

V Nemčiji ljudska večina ni hotela razlastiti knezov, na Švedskem je padla socialistična vlada, v Belgiji zapovedujejo velebanke, Češka ima prvič čisto meščanski režim, na Poljskem je pa poldiktatura Pilsudskega silno razočarala delavski razred, ki je maršal pomagal do moči. Italijanski fašizem je kronal svoje delo: uvedel je deveturnik, prepovedal stavke in razbil strokovne organizacije. Potem pridejo dežele s po-

dobnimi diktaturami ter s podobnim in še hujšim trpljenjem delavstva...

Tej tako temni sliki pa ne manjka svetlih mest. V Angliji zmagujejo delavci pri nadomestnih volitvah. Bolj ko je vlada brutalna proti rudarjem, bolj spoznavajo široke delavske mase, da si morajo osvojiti politično moč v svrhu razorožitve kapitala. V Franciji in na Češkem so socialisti izolirani, odrinjeni od vladne moči, a ravno to jim vrača možnost brezobzirnega razrednega boja, ko jih rešuje vseh pri masah neodobravnih zvez in obzirov ter vodi k enotnosti razcepljenih struj. Na Poljskem budi razočaranje nad Pilsudskim, na Švedskem pa padec od liberalcev odvisne socialistične vlade energijo socialne demokracije za nove volilne boje, do vedno večje moči, do popolne zmage.

Razredno nasprotje se poostrejuje. Vse zveze delavskih strank z meščanskimi se trgajo. Povsod, kjer je svoje nade polagal na zveze z enim delom meščanstva in kjer se je zanašal na nevtralnost meščanskih vlad napram strokovnim bojem, doživlja proletarijat razočaranje in poraze. Človeška družba se vedno ostreje deli na dva nasprotna tabora: na tabor buržuazije in na tabor delovnega ljudstva.

Sedanji položaj in naše naloge.

Huda politična nasprotja in globoko segajoča kriza, ki razjeda vse meščanske stranke in ves sedanji režim, kažejo, čimbolj se približujemo jeseni, ostrejšo in ostrejšo obliko. Ni dvoma, da pride v dobljenem času do radikalnega preokreta v naši notranji politiki. Ni dvoma zlasti, da se približujemo novim volitvam. Radikalna stranka se pravzaprav že pripravlja na nove volitve; marsikateri njen sklep in korak kaže, da računa s skorajšnjimi volitvami. O bližajočih se volitvah govorijo pravzaprav že vse stranke, vprašanje je le, ali se te volitve vrše še tekem te zime ali pa začetkom novega leta. O rezultatu novih volitev so podali svoje izjave vodje te in one meščanske opozicijske stranke, in, razume se, vsi prorokujejo, da bo pri prihodnjih volitvah po režimskih strankah, da bodo na vsak način zmagale opozicijske stranke, pa če bi vladajoči režim vršil še taka ali taka nasilja.

Da ne bo radikalom pri prihodnjih volitvah lahko, ne dvomimo. Tudi Radić se bo moral še vse drugače truditi, da ne bo propadel tako, kakor si sam menda niti ne misli. Vendar se nam zdi, da tudi meščanske opozicijske stranke ne uživajo med narodom tistega zaupanja in tiste in tolike simpatije, kakor se govori in piše. O, ne! Če prav prevdarimo sedanji položaj, in če hočemo objektivno presoditi razpoloženje volilcev po vseh dosedanjih krutih razočaranjih, moramo odkrito priznati, da volilci ne zaupajo več nobeni od doslej odločujočih in vladajočih meščanskih vladnih ali opozicijskih strank. Zdi se jim, in to opravičeno, da so jih i ene i druge ponovno oćigale in prav patriotsko jugoslovansko osleparile. Narod skoro ne dela več razlike med vladnimi in opozicijskimi meščanskimi strankami, ker jih smatra za skupino rokomavharskih nasilnikov in sejmarskih goljufov, kot različno družbo

javnih prevarantov, lažnikov, šarlatanov in podkupljenih podkupljenčev! Taka je sodba naroda o vseh sedanjih vladajočih in trenutno nevladajočih meščanskih strankah, in če ni še šel narod preko vseh teh strank na novo delo za nove ideje in novo stranko, je to pripisovati bolj dejstvu, da so socialne, revolucionarne in razredne stranke bile razcepljene, oslabiljene in izčrpane od notranjih borb baš v času, ko bi bilo najbolj potrebno, da so te stranke na znotraj enotne, nazven pa aktivne, borbene, agresivne.

Velika, složna, aktivna socialistična stranka, z močnimi organizacijami, z razširjenim tiskom, z zdravim jedrom, jasnimi cilji in pogumnim nastopom, bi mogla baš v sedanjem času rešiti zbegani narod, ga dvigniti in združiti, ter spremeniti s tem ves sedanji režim in zdrobiti vse sedanje gnile oficielne stranke.

Vzporedno z nezaupanjem naroda do starih strank, raste zaupanje in zanimanje širokih slojev za našo stranko. Še nikoli ni bilo tolikokrat poudarjena potreba po močni odločujoči socialistični stranki. To priznavajo danes celo oni sloji, ki so nam bili prej skoro vedno nasprotni: nastavlenci, uradniki, obrtniki, mali posestniki, kmeti. Uvidevajo, da je z oslabiljenjem naših vrst nastopila socialna reakcija, da so se s pomočjo vlade in meščanskih strank uveljavili v državni politiki najgrši velekapitalistični interesi, da so se z davčno politiko, ki ščiti veliki kapital, obremenili delovni sloji, državni in javni nastavlenci, kmeti, obrtniki in mali posestniki — in ne samo industrijski delavci; uvidevajo, da so se s poslabšanjem delavskega položaja poslabšali tudi pridobitni, zaslужni in službeni socialni pogoji vseh onih družabnih kategorij, ki ne živijo le od kapitala, špekulacije in izrabljanja delovnih produktivnih in konzumentskih slojev. To uvidevajo

in že zato, da bi socialistična stranka, ki je doslej še edina priporila delovnemu narodu vsaj nekatera socialna in politična prava, stopila na plan, močna in zmagovita.

Kakorkoli že pogledamo na današnji položaj, čutimo, da je bila velika škoda, da ni mogla biti naša stranka zlasti v teh težkih časih bolj aktivna, močnejša in širokopoteznejša. Skrajni čas je, da se naša stranka loti resno in energično svojega dela nazven! Taktična in načelna vprašanja, vprašanja enotnosti v delavskem pokretu, so bila že dovolj prekratirana in prečiščena, sedaj je treba ravno in brez oklevanja na delo v velikih javnih borbah in to aktivna borbena sila na vseh poljih, zlasti pa v političnih bojih.

Stranka bo rasla in se bolj in bolj družila in konsolidirala, čimbolj bo v dnevni borbi izkušala svoje moči in pridobivala nove pristaše.

Razvoj dogodkov je v stvari pokazal, da je bila socialistična kritika in socialistično presojanje položaja pravilno, da je bilo socialistično gledanje točno. Pokazal je, da so mogla edino socialistična načela in socialistične metode javne politične in socialne borbe žeti uspehe in prinesiti delovnemu narodu znatno izboljšanje. Na osnovi socialističnih načel in socialistične stranke, njene taktike in njenih metod moremo najuspešneje premagati današnje težave in rešiti narod, in ne samo narod, vso našo gospodarsko, politično in socialno tvorbo popolne propasti.

Spičro važnih notranjih dogodkov, ki se bližajo z naglim korakom, treba nemudoma na delo, da še bolj oživotvorimo in ojačimo našo stran-

150-letnica Izjave ameriške neodvisnosti.

Dne 4. julija 1926 je minulo 150 let, kar je prvi ameriški kongres, takozvani Continental Congress, sprejel izjavo neodvisnosti. Ameriške kolonije so bile že nekoliko časa v odprti vstaji proti Veliki Britaniji in mnogo krvi se je že prelilo med britanskimi vojskami in ameriško milico, ali vlada vstajev je bila le neka dejanska vlada brez državnoopravne podlage. Mnogo ljudi je tedaj mislilo, da je sprava v Veliko Britanijo še vedno mogoča. Ideja narodne neodvisnosti je bila razširjena zlasti v severnih kolonijah, v takozvanih New England državah, kjer se je to tedaj vršilo največ bojevanja. Južne kolonije so bile mnenja, da se spor da še poravnati, ali ko se je v spomladni in poletju leta 1776 vojna prenesla tudi na njihovo ozemlje, tedaj so tudi one takoj pristale k naziranju onih, ki so zahtevali popolno neodvisnost.

Neposredni vzrok sprejetja izjave je bilo navodilo s strani države Virginija na svoje delegate v kongresu, naj predlagajo proglašanje neodvisnosti. Dne 7. junija je virginski delegat Richard Henry Lee predlagal, da se sprejmejo tri resolucije. Te so bile:

»Da Združene države so, in po pravu morajo biti, svobodne in neodvisne države; da so rešene od vsakega poslaststva napram britanski kroni, in da vsaka politična zveza med njimi in državo Velike Britanije je in mora biti popolnoma pretrgana!

Da je umestno ukreniti takoj najpotrebnejše korake za sklepanje zavezništva.

»Da se pripravi načrt zveze držav (konfederacije) in predloži vsem pristojnim kolonijam v pretresanje in sprejem.«

Dne 10. junija je bil izvoljen odsek petorice, ki naj pripravi izjavo v smislu prve resolucije. Člani tega odseka so bili Thomas Jefferson iz Virginije, John Adams iz Massachusettsa, Benjamin Franklin iz Pennsylvanije, Roger Sherman iz Connecticuta in Robert R. Livingston iz New Yorka.

Besedilo izjave neodvisnosti je bilo v celoti spisano od Jeffersona. Izjava neodvisnosti je eden izmed velikih dokumentov svetovne zgodovine. Vse, kar so Locke in njegovi pristaši na Angleskem in Francoskem trdili o naravi vladarstva, je bilo v njej povdžarjeno in praktično izvedeno. Izjava začenja:

Izhaja vsako sredo in soboto.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana VII., Zadržni dom 269.

Ček. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1— Din. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta 2/25 D. Pri večjem številu objav popusti.

ko. Nujno potrebno je to, in škoda je vsakega trenutka, ki ga izgubimo v manj nujnih in plodnih stvareh.

Ves potek dogodkov, vsa praksa je pokazala, da je treba socialističnega dela in političnega udejstvovanja, da se ohranijo ogrožene delavske pravice in pribore nove. Socialna in politična reakcija se je do dobra razpasla ravno vsled tega, ker ni bilo jake politične akcije od proletarske in polproletarske strani. In je ni bilo, ker je narod v svoji nezavednosti pričel razmišljati o svoji usodi šele potem, ko so mu vladajoče stranke in vladajoči režim začeli takorekoč seči po njegovem golem življenju. Nezavednost delovnega naroda, katerega je šele sleparsko početje meščanskih, vladnih, plemenskih in opozicijskih strank izpametovalo, je zakrivila, da je bilo socialno delo naših strank za nekaj let paralizirano.

Težko pridobljene izkušnje vračajo polagoma narodu izgubljeno zavest. V trenutku probujajoče se socialne zavesti, v trenutku, ko se delovni narod vrača k zavesti in prevdarnosti, je treba, da od naše strani mobiliziramo vse svoje sile za široko akcijo, ki naj zajame najširši krog ljudi in ga privede v naše razredne borbene, socialistične vrste.

Ne samo dela na znotraj, tudi dela na zunaj nam je treba. In zaupanja, krepkega, preizkušnega zaupanja v končno zmago naše stvari!

Prišel je naš čas! Na delo vsi, ki smo socialisti in v zmago socializma verujemo!

»Kadar se v toku človeških dogodkov porodi potreba, da pretrga en narod politične vezi, ki so ga vezale z drugim, in da zavzame med ostalimi državami na svetu samostojno in enako stališče, do katerega je po prirodnih in božjih postavah upravičen, tedaj dostojno spoštovanje javnega mnenja zahteva, da navede ta narod razloge, ki so ga privedli do ločitve od stare države.

Smatramo, da so same po sebi umevne in dokazov nepotrebne sledeče resnice: da so vsi ljudje enako ustvarjeni in da so sprejeli od svojega stvarnika gotove neoporekljive pravice, da je med temi pravica do življenja, svobode in do stremeljenja po sreči. V dosedajših pravic imajo ljudstva svoje vlade, katerih pravice oblasti izvirajo iz soglasja vladanega ljudstva. Če pa peseže katerakoli vladna oblika v te namene in jih zatira, tedaj ima ljudstvo pravico, da take vlade izpremeni ali pa strmo glavi in ustanovi novo vlado na takih načelih in uredi njeno oblast v taki okliki, kakor spozna, da je najpotrebnejše za njeno varnost in srečo. Razum sicer veleva, da se stare vlade ne izpremenijo iz majhnih in mimoidočih razlogov, in izkušnja nas tudi uči, da ljudstvo rajši trpi krivice, kolikor jih more trpeti, kakor pa da bi si samo jemalo pravico uničevati oblike, katerih je vajeno. Toda če krivice in zlorabljanje brez konca in kraja, ki gredo venomer za istim smotrom, dokazujejo namen, da podvržejo narod absolutnemu despotizmu, tedaj ima ljudstvo pravico in je njegova dolžnost, da strmo glavi tako vlado in da si ustanovi nove branike za svojo bodočo varnost.

Dokument navaja potem dolgo vrsto obtožb proti angleskemu kralju. Obdolžuje ga, da je nalagal davke na Amerikance brez njihovega dovoljenja; da jim je v mnogih slučajih prikradaj pravico do porotne obravnave; da je napravil sodnike odvisne samo od njegove volje; da je ustanovil mnogo novih uradov in poslal v Ameriko mnogo uradnikov, ki naj nadlegujejo ljudstvo in se pasejo na njegov račun; da je oviral naseljevanje dežele s tem, da je onemogočil naturalizacijo inozemcev itd. Izjava konča:

»Zaradi tega izjavljamo zastopniki Združenih držav ameriških, zbrani v generalnem kongresu, v imenu vsega dobrega ljudstva teh kolonij, da so Združene kolonije od danes in da imajo pravico biti svobodne in neodvisne države, da so proste vsakega podaništva do britanske krone, da so po-

polnoma pretrgane vse politične vezi med njimi in Veliko Britanijo in da imajo te kolonije kot svobodne in neodvisne države od danes naprej vso moč napovedovati vojne, sklepati mir, ustanavljati zveze, voditi trgovino ter storiti in vršiti vse, kar imajo pravico storiti neodvisne države. Da izvedemo ta svoj proglas, se vzajemno zavzemamo žrtvovati svoje imetje, svoje življenje in svojo čast.

Slovenska buržoazija ne da jasnega odgovora.

Pred narodno skupščino pride jeseni, če bo vlada mož beseda, načrt o občinskih redih za podeželske občine in pozneje tudi za mesta. Občine v Sloveniji imajo sedaj precej avtonomije, ki jo bo novi zakon omejil. Ako politične stranke, ki imajo vpliv v narodni skupščini in v javnosti, ta zakon sprejmejo brez odpora, izvrše izdajstvo nad našimi občinami. In kakor vse kaže, imajo ta namen, ker se samo pripravljajo n. pr. demokraciji, klerikalci, kdo se je nekdanji boril za splošno in enako volilno pravico, ne zavzamejo pa nobenega pravega stališča v sedaj aktualnem vprašanju. Da, da, šipe pobijati zaradi Italijanov ali Nemcev v Ljubljani, demonstrirati in groziti v zrak, to je prijetneje, kakor boriti se za pravice svojih lastnih rojakov, ker se teh pravic — bojite! Vam je demokracija — demagogija! Vam so pravice naroda v občinah deveta briga!

Na delo!

Naš list, ki izhaja prehodno dvakrat na teden, ni, odkar je provizorično prenehal izhajati kot dnevnik, izgubil nobenega naročnika, nasprotno, pridobil je še marsikatero novega. S preselitvijo v novo tiskarno in s preureditvijo in reorganizacijo upravnega in agitatorskega dela za naš list se število naročnikov še veča in bo gotovo v doglednem času tako, da bomo lahko zanesljivo prešli na delo za ponovno izdajanje »Delavske Politike« kot dnevnik. Delavska javnost se bolj in bolj oklepa našega lista, ki vsled svoje začrtane in dosledne smeri vzbuja bolj in bolj zaupanje vseh poštenih proletarcev. Naš list bi bil že sedaj v stanju, se še bolj povečati, ako bi se povsod delalo enako navdušeno in požrtvovalno zanj, kakor se dela v nekaterih bolj zavednih krajih. So mesta in kraji, kjer so vsi zavedni delavci brez razlike naročeni na naš list, so pa zopet kraji, v katerih se to delo ne vrši v enaki meri in ne tako smoteno. Vse naše zaupnike, somišljenike in simpatizerje pozivljamo, da vsepovsod enako delajo in agitirajo za naš list, da bo lahko trajno vršil svojo prepotrebno nalogo in postal spet dnevnik, kakor je že bil. Le malo požrtvovanja od strani vseh, pa bomo za močno in ne-

premagljivo orožje močnejši. To je potrebno zlasti sedaj, ko so v igri najvitalnejši delavski in ljudski problemi in ko se naglo bližamo velikim javnim političnim volilnim in drugim borbam.

Zato: Na delo za »Delavsko Politiko«, branimo jo, širimo jo!

V vsako delavsko hišo »Delavsko Politiko«!

Naša uprava bo organizirala v bližnjem času obširno akcijo za naš list, na to akcijo opozarjamo že danes vse naše čitatelje in vse naše organizacije, da jo podpro.

Na delo za »Delavsko Politiko«!

Pred koncem rudarske stavke.

Kompromisni sporazum?

Glasom zadnjih vesti opazajo v angleški rudarski stavki znaten preokret na bolje. Lastniki velikih rudnikov v Nottinghamshirskem in Derbyshirskim okraju so predlagali rudarski organizaciji, da naj se delo v teh rudnikih obnovi na osnovi sporazumne ureditve plač, ki bi se dolečile posebej za sedem, sedem in pol in osemurno dnevno delo. Delavcem bi bilo potem prosto, da delajo toliko ali toliko ur dnevno.

Rudarji v omenjenih okrajih so se večinoma že izjavili za ta predlog, ki uvaža vsaj deloma tudi rudarske zahteve in potrebe. Pričakujejo, da bodo na ta predlog pristali tudi lastniki in rudarji v drugih angleških revirjih. V tem slučaju bi bilo stavke kmalu konec in boj bi se končal s precejšnjim uspehom za izmučene a vztrajne rudarje.

Istočasno se vodi še posebna akcija od strani angleških škofov in drugih vplivnih krogov. Stavka naj bi se končala na osnovi blagohotnega obojestranskega sporazuma, kakor so ga angleški škofi predlagali začetkom stavke v znani poslanici na angleško javnost. Dejstvo, da se tudi angleški škofi že spet oglašajo, kaže, da i oni predvidevajo skorajšnji konec te orjaške mezdne delavske borbe. Borba se bo pa vendar končala na bolj reelni in koristni osnovi, nego jo omenjena poslanica predlaga.

Izjalovljena diktatorska nada na Češkem.

Par tednov se že na Češkem bavijo z afero generala Dajde, katerega so toliko mikali diktatorski vzgledi a la Mussolini, Primo de Rivera, Pangalos itd., da je postal vladi neprijeten ter moral oditi v inozemstvo na neprostovoljni dopust. Z njegovo zadevo se sedaj doma bavi komisija, sestavljena iz treh ministrov in enega generala. General Gajda je pravi arhiv temnih dogodkov in spletk. Za-

četkom svetovne vojne je kot nižji poštni uradnik prišel na fronto, ob prvi priliki se je predal Rusom in kar naenkrat je v ujetniškem taborišču iz neznanega malega človeka nastala velika in vplivna osebnost. Postal je organizator čeških legij, do največje moči je pa prišel leta 1917 v družbi kontrarevolucionarnega generala Kolčaka. Njegov nekdanji tovariš iz legije major Kratochvil ve marsikaj o njem povedati v svoji spominski knjigi »Cesta revoluce«. Tako pripoveduje, da je v Krasnojarsku poleg protirevolucionarne ruske vlade Gajda vzdrževal še svoja posebna vojna »sodišča«. Ko je bil nekoč nek belogardišt kot ujetnik od boljševikov ustreljen, je dal Gajda za to postreliti 600 ujetih rdečih vojakov. V Tjumentu je pa dal ustreliti 180 čeških legionarjev, ker niso hoteli vstopiti v Kolčakovo protiboljševiško vojsko. »Taki divji, azijski in nemumni ukrepi so bili izum njegovega duha in političnega talenta«, pravi major Kratochvil. Bivši generalinspektor češke armade, pesnik Mahar pa pripoveduje v svojih spominih, da ga je Gajda leta 1920, ko se je odpravil na vojaško visoko šolo v Pariz, vprašal, kakšno službo bo dobil, ko dovrši to šolo. Mahar mu je odvrnil, da bo poveljnik kake divizije, nakar je Gajda vzrotil, da to zanj ni nič, ko je bil pod Kolčakom vendar komandant 13 divizij. Po vsem tem je Gajda vsekakor pripravna diktatorska osebnost, pripraven pa ni teren, na katerem je hotel uresničiti svoje želje. Da ni terena, je glavna zasluga razredno zavednega proletariata.

V nedeljo vsi v Šoštanj!

Polovična vožnja v Šoštanj je dovoljena! Tozadevne izkaznice se daje pri vseh delavskih organizacijah!

Iz stranke SSJ.

Strankina pokrajinska konferenca. V socialistični stranki Jugoslavije se je v zadnjem času pričelo tudi v Sloveniji živahnejše gibanje. Pokrajinski upravni odbor skliče še te dni sejo, na kateri bo razpravljal o predlogu, da se skliče izredna pokrajinska konferenca. Upravni odbor želi ustreči stavljenemu predlogu, ker smatra, da je ta trenutek, ko so se organizacije same začele zanimati za konsolidacijo delavskega pokreta, pač najugodnejši za okrepitev delavskega pokreta. Organizacije naj se torej pripravijo na konferenco v zavezi, da vrše misijo konsolidacije pokreta in novega dela v dobrobit delavskega razreda.

Dnevne novice.

Aiere in razmere. Mnogoštevilne afere visokih glav so prav zanimive in poučne, ker tako mnogostransko osvetljujejo razmere. Vzemimo za primer zadnjo: milijonsko poneverbo generalnega konzula v Trstu, Dušana Stepanovića. To je mlad mož, a ker je iz odlične beograjske rodbine, je že pred dolgimi leti postal generalni konzul pred drugimi, ki ga daleč nadkriljujejo po izobrazbi in sposobnosti. Pred nekaj meseci je bil podpisan ukaz premestitve konzula na Stepanović. To je mlad mož, a Trst je prišel njegov naslednik ter našel konzulat brez konzula in zaklenjeno blagajno. Dušan Stepanović je neznano kam izginil. Iz Beograda je prišla v Trst posebna komisija, ki je blagajno odprla in ugotovila popolno praznino. Poseben strokovnjak je potem še ugotovil, da bi moralo biti v blagajni najmanj poldrugi milijon lir, ker Stepanović že več mesecev ni delal obračunov in ni pošiljal nabrajanega denarja v Beograd. Seveda je bilo prav lahko ugotoviti, da ni nihče drugi kot generalni konzul do zadnjega beliča posušil blagajno. Od vlade in neposrednega šefa zunanjega ministra je imel za to pravo vspodbudo. Vsi uradi imajo predpise rednih obračunov, a dočim se male pritiska ter za vsako malenkost najstrožje kaznuje, je generalni konzul dolge mesece žvižgal na vse predpise in iz Beograda ni nihče prišel, da bi revidiral blagajno. Pred begom je konzul prišel v Beograd, orodil svojo hišo ter izkupiček lepo mirno prištel k poneverjenemu uradnemu denarju. Pri objavi bega in zločina so se stolpci nekaterih beograjskih listov polnili s samim začudenjem: Kako to, čudno, čudno, ko je bil vendar tako odličen človek! Neki tržaški list je pa pisal, da je imel pobegli SHS-konzul začetkoma, zlasti pri velikem razkošju, cele trume prijateljev, ki so se ga pa sčasoma začeli izogibati. Gotovo je bilo enim tako življenje predrago, drugi so pa začeli sumiti, da z generalnim konzulom ne bo vse v redu. Beograjski vladni krogi so bili seveda ves čas tako daleč od vsakega suma glede

Vi ne vjerujete?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VM

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih? Kupite eden par, pa boste vedno imeli. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

In ko se je pozno zvečer vračal domov ves izmučen in utrujen, se je vrgel na svoja prevajanja in delal do jutranjih ur. K temu so še prišle študije. Do svoje smrti ni opustil učenja in je silno mnogo študiral.

Pa kljub temu je našel čas, da me je osrečeval. To je bilo mogoče le tako, da sem se cela živela vanj. Naučila sem se stenografije in strojepisja ter sem mu bila njegov tajnik. Trdil je, da se bom navadila tako, da si njegovo delo razdeliva in tako sem se učila pridno, da bi razumela njegovo delovanje docela. Najini interesi so bili skupni in najino delo je bilo skupno in skupno sva bila dobre volje.

In sredi dela so bili sladki, ukradeni trenotki — prijetna beseda, ljubkanje ali ljubeznjiv pogled. Ti trenotki so bili toliko lepši, ker sva si jih morala krasti. Živela sva v višini, kjer je bil vzduh oster in iskren, kjer je veljalo delo človeštvu in kamor samogoltnost in sebičnost nista imeli nikdar pristopa. Naša ljubav ni bila nikdar skaljena radi malenkosti. In pred vsem ostane eno: ničesar nisem zamudila. Prinesla sem mir — njemu, ki tako težko dela za druge, svojem ljubemu nesmrtnemu smrtniku.

12. Škof.

Kratko po moji poroki sem slučajno srečala škofa Morehous. Vendar naj opišem dogodke po

vrsti, kakor so se dogajali. Po njegovem predavanju na I. P. H. zborovanju je škof, kot odličen mož, popustil prijateljskemu pritisku ter odšel na dopust. Ali vrnil se je s prepričanjem, močnejšim kot kedaj poprej, da je on določen da pridiguje o misiji cerkve. Na veliko osupnenost svoje občine je bila njegova prva pridiga čisto podobna govoru, ki ga je imel na I. P. H. zborovanju. Govoril je zopet dolgo in brez okoliščin o tem, da je krenila cerkev od nauka Učenikovega v stran in da je postavljen na Kristovo mesto denar.

Rezultat je bil, da so ga — nolens volens — internirali v neki privatni norišnici; časopisje pa je med tem pisalo gniljiva poročila o njegovi duševni zmedenosti in o skromnosti njegovega značaja. Kot ujetnika so ga držali v sanatoriju. Večkrat sem šla k njemu, da ga obiščem. Ali niso me pustili k njemu. Silno me je zadela tragika zdravega, normalnega pobožnega človeka, ki ga je uničila brutalna volja družbe. Zakaj škof je bil zdrav, čist in plemenit. Kakor je rekel Ernst, je bilo vse, kar mu je manjkalo, pomanjkanje pravih pojmov o biologiji in sociologiji. Iz teh razlogov ni našel prave poti, da bi rešil to vprašanje.

Kar me je strašilo, je bila zapuščena škofova. Ako bo obstal na resničnosti, kakršno je videl, je bil obsojen, da ostane v sanatoriju. Proti temu se ni dalo ničesar ukreniti. Njegov denar, njegov stan, njegova izobrazba, vse to ga ni moglo rešiti. Njegovi vzgledi so bili za družbo opasni in družba ni mogla razumeti, kako morejo biti taki vzgledi produkt zdravega razuma. Vsaj zdelo se mi je, da je družba tako presojala.

Vendar se je škofa, vkljub njegovim plemenitim in čistim nameram lotila nevolja. Razumel

je dobro svoj opasen položaj. Videl je, da se je ujel v mrežo in je poskušal, da se ji izmuzne. Bil je v svoji borbi popolnoma navezan na sebe. Zakaj njegovi prijatelji, kakor oče, Ernst in jaz, kakorkoli smo tudi poskušali, mi nismo mogli prav nič pomagati. In v poostreni samoti sanatorija je ozdravil zopet. Njegove oči niso več videle vizij. Njegovi možgani so bili očističeni od idej, da je cerkev dolžna pasti jagnjeta Učenikova.

Kakor rečeno, bil je zdrav, popolnoma zdrav. Časopisji in prijatelji cerkve so z radostjo pozdravljali njegovo vrnitev. Šla sem nekoč v cerkev. Njegova pridiga je bila, kakor pridige, ki jih je pridigoval davno prej, predno je imel vizije. Bila sem razočarana, pretresena. Ali ga je družba prisilila k pokornosti? Ali je bil strahopetec? Kaj je pripravilo tako daleč, da preklicuje? Ali pa je bil zanj napor prevelik in se ja vdal pokorno malikom obstoječega reda?

Obiskala sem ga v njegovem sijajnem domu. Zelo je bil spremenjen. Shujšal je in na njegovem obrazu sem zasledila gube, ki jih prej ni bilo. Vidno se je ustrašil mojega obiska. Tekom najinega razgovora je nervozno trgjal svoj rokav in njegove oči so nemirno begale na vse strani in se izogibale mojih. Njegov spomin se mi je zdel oslavljen in delal je nenavadne odmore v razgovoru in prehajal nenadoma s predmeta na predmet. Ali je to ta premišljeni, Kristu podoben mož, kakršnega sem poznala, mož s čistimi, svetlimi očmi in pogledom, ki je bil tako trden in vztrajen, kakor njegova duša? Hudo ga je zdelalo. Podvrgli so si ga. Njegova namera je bila preveč plemenita. Ni mu bilo mogoče kljubovati organiziranim volkovom družbe.

odličnosti konzula, kot jim je sedaj konzul daleč z ukradenno polno blagajno. In krogi, ki ne vidijo prav nobenih lumparij svojega človeka, stavljajo vse druge, zlasti pa zavedno delavstvo, izven zakona.

Najnesocialnejši čin je napravila vlada, ker hoče znižati plače državnim uradnikom. Tako piše demokratsko in klerikalno časopisje, danes, ko niso ne eni ne drugi v vladi. Kaj so pa delali takrat, ko so bili v vladi? Ali so hoteli čuti moledovanje uradništva? Obljubljali so pač, toda drugega niso storili. Tudi mi pravimo, da je treba državno uradništvo pošteno plačati, če se hoče od njega zahtevati pošteno delo, dostavljamo pa obenem, da je neresno, če se znižujejo plače uradništvu, zato, da se pomaga poplavljenecem. Za pomoč nesrečnejšem, kolikor je dejansko potrebujejo, morajo biti drugačna sredstva na razpolago. Ker počne meščansko časopisje uganjati s tem nesocialnim činom demagogijo, moramo pa obenem pripomniti, da je več kot dve tretjini delavcev v državi, ki jih buržuazija še slabše plačuje kakor državne nameščence, čeprav so državni nameščenci preslabo plačani. Naj stopijo gospodje k železnici, v tobačno tovarno, k rudnikom in k privatnim podjetjem. Tam bodo imeli dovolj povoda, da zastavijo svoje pero in pišejo krvave članke. Plače delavstva po 500 do 800 Din na mesec niso redka stvar. In ker se tako postopa, propada gospodarstvo in narašča korupcija.

Neverjetno veselje se je oprijelo naših meščanov — zlasti demokratov — ker je Slovenija za »kulturno« postojanko obogatela. Novo vojašnico dobijo v Škofji loki in to je dogodek, ki je bolj važen kot vprašanje vseh naših brezposelnih, tudi bolj važen kot poplave in redukcija plač. Zato se »Jutro« nad to pridobitvijo upravičeno veseli. Mi pa nad »Jutrom«!

Samo za tri mesece . . . Iz vladnih krogov razglašajo, da se bo državnim nastavljenecem odtrgalo in štucalo njihove najrazličnejše bajne prejemke samo za tri mesece, nato pa dobe spet vse nazaj. Tako tolaži sedaj radikalno-radičevska vlada razburjene državne nastavljenke. Pravi jo, da tisti, ki bo tej tolažbi nasedel, bo odlikovan z redom svete Potevščine Uzunovičeve klase.

Kmetom v Sloveniji se res vedno bolje godi. Značilne za kmetijsko blagostanje v Sloveniji so sodne dražbe. V letu 1918 ni bilo nobene sodnijske prodaje kmetijskih posestev. Pozneje so pa dražbe silno naraščale, in sicer je bilo v letu 1919 le 15 dražb nad 22.900 Din cenjenih posestev, v letu 1920 18 dražb (99.900), v letu 1921 47 dražb (345.200), v letu 1922 67 dražb (2.048.000, v letu 1923 76 dražb (7.637.700), v letu 1924 210 dražb (30.830.900), v letu 1925 481 dražb (58.962.900). Naše kmetijsko narodno gospodarstvo torej napreduje, toda le v obubožanju. Slika sama pove dovolj, ne da bi ji dodajali še posebna pojasnila.

Imenitna rešitev. V ministrstvu za promet se menda prav resno bavijo z načrtom, da bi se »znižali« železniški prevozni stroški. To imenitno »znižanje« pa naj bi se vršilo na ta modri način: prevozni stroški v notranjem prometu naj bi se zvišali, izvozni prevozni stroški pa znižali. Znači, da bi od take salomonske ureditve imeli profit le izvozničarji, notranji trg in konsumenti pa škodo. In tej in taki ureditvi železniških tarifov pripisujejo naročene beograjske vladne brzjavke izredno blagodejen socialni in gospodarski pomen. Za našo slavno vlado so menda izvozničarji edini v poštevi prihajajoči socialni in družabni sloj. Vse drugo naj pa vsled povečanih notranjih železniških tarifov svobodno še bolj hira in propada.

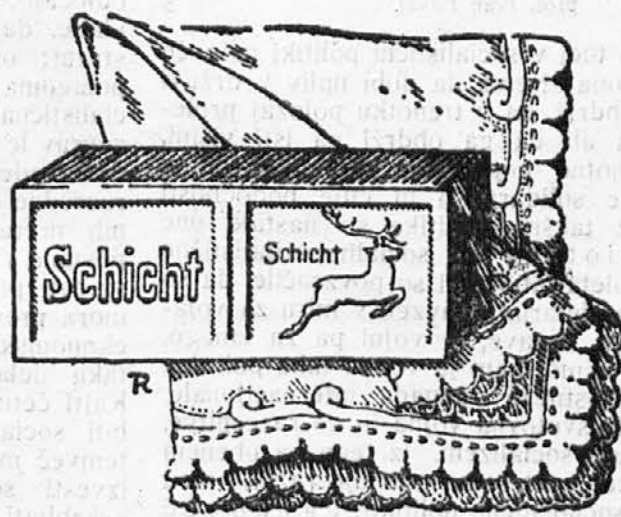
Vrlo umestni akcija. V pekovski obrti so zavladale razmere, ki so za pekovske pomočnike naravnost nevzdržne. Delovni čas je neomejen in ne dela se nobena razlika med dnevnim in nočnim delom. Pogoji dela so večinoma skozinskož nehygijski. Vsled neurejenosti delovnega trga se je do skrajnosti povečalo število

pekovskih vajencev. Brezposeinost je zato iz dneva v dan večja. Zlasti delodajalci v malih krajih delajo večinoma s samimi vajenci, čeprav je po zakonu o zaščiti dela nočno delo z delavci izpod 18. leta prepovedano. Iz teh razlogov je centralno tajništvo Delavskih zbornic ponovno interveniralo pri ministrstvu za socialno politiko in ga pozvalo, da skliče čimprej posebno konferenco, na katero naj bi se povabilo vse zainteresirane delavske in delodajalske organizacije ter zastopnike delavskih in obrtnih zbornic, da se to važno vprašanje reši na način, ki bo koristil i pekovskim pomočnikom i pekovski obrti in končno i sami javni higijeni in javnemu zdravju.

25-letnica ljubljanske cestne električne železnice. Letos preteče 25 let, odkar je začela obratovati ljubljanska cestna električna železnica. Za Ljubljano gotovo lep in časten jubilej. Uslužbenici proslavijo jubilej s posebno proslavo, ki se vrši v soboto in nedeljo, to je 31. julija in 1. avgusta 1926. Na predvečer jubileja se vrši ob pol 20. uri izpred remize mirovoz celokupne železničarske godbe društva »Sloga« na glavni kolodvor. Ob 22. uri se vrši nato pozdravni večer v hotelu Miklič poleg glavnega kolodvora. Kot gostje so prijavljeni delegatje iz Beograda, Sarajeva, Zagreba, Subotice in iz vseh drugih krajev, kjer obratujejo cestne električne železnice. Pri pozdravnem večeru svira »Sloga«, udeležijo se ga zastopniki družbe, občine in raznih oblasti. Drugi dan, 1. avgusta se vrši ob 10. uri v mestni zbornici kongres jugoslov. cestnih električnih železničarjev. Ob 16. uri popoldne pa ljudska veselica v vseh prostorih hotela Miklič z bogatim sporedom, predvsem bo bogat srečolov, kajti prijatelji naših železničarjev so velikodušno poklonili toliko darov, da skoro nihče ne bo odšel praznih rok. Pri veselici sodeluje »Sloga«, pevski zbor uslužbencev in domača godba, tako, da bo za zabavo vsestransko poskrbljeno. Vstopnina je samo 5 dinarjev, da se omogoči vsem slojem bele Ljubljane udeležba. Tudi vreme ne bo vplivalo, kajti tudi za ta slučaj je poskrbel prireditveni odbor za streho. Ljubljana se pripravlja, da dostojno proslavi ta redki jubilej. 31. julij in 1. avgust naj ostaneta rezervirana za ljublj. cestne železničarje.

Novo kopališče v Ljubljani. V novi palači Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti 20 se nahajajo v podprtiličju najmoderneje urejene pršne, kadne, parne in kopeli v vročem zraku ter vse medicinske kopeli v zvezi z elektro- in mehanoterapijo. Od medicinskih vodnih naprav so na razpolago: ovitki, otiranje, polkopeli, vse vrste zdravlilnih prh. električne in svetlobne kopeli, ogljenokisle, žveplene, smrečne kopeli, fango ovitki itd. V kopališču je nastavljen tudi zdravnik, ki je specialist za medicinske kopeli. Vse omenjene kopeli so dostopne vsakomur proti zelo nizko odmerjenim vstopnicam. Kadne in pršne kopeli so začele obratovati v torek, dne 27. t. m., parne kopeli in kopeli v vročem zraku pa začne obenem z otvoritvijo medicinskih kopeli v drugi polovici prihodnjega meseca. Kopališče bo odprto ob delavnikih — razen ponedeljka — od 8. do pol 19. ure, ob praznikih in nedeljah pa od 8. do 12. ure, in sicer za ženske ob sredah in petkih, ostale dni pa za moške. Vstopnice je dobili v pisarni ambulatorija v prtiličju, kjer se izdajajo tudi abonentske vstopnice po znižani ceni. Otvoritev novega moderno urejenega in vsem higijenskim zahtevam ustrežajočega kopališča je zlasti za Ljubljano velikega pomena, ker je bilo v tem pogledu doslej prav malo storjenega.

Kaj je res? Načelnik ministrstva trgovine, Savič, je na gospodarskem sestanku v Ljubljani izjavil, da je škoda, povzročena po poplavih, zelo mala, z ozirom na letošnje izredno ugodno letino skoro brezpomembna. In če uvažujemo, da je bila na najobsežnejšem in najbolj plodovitim krajem na jugu države prihranjena vodna katastrofa, da je večo v po-

Nikoli

ni bil najden kos Schichtovega mila, v katerem bi se mogla dokazati tudi le najmanjša polvorba.

Nikoli

ni Schichtovo milo poškovalo kosa perila.

Vedno

je Schichtovo milo čisto in neškodljivo.

Lahko bi ceno Schichtovemu milu tudi snižali, če bi hoteli: rabiti cenejše surovine in posvečati manjšo pozornost skrbni izdelavi.

Tega ne storimo, ker naše geslo je neomajno:

Schichtovo milo je najboljšje!

Pristno le z znamko Jelena.

plavljenih krajih bila pšenica v glavnem že spravljena, moramo verjeti Savičevim besedam. Predsednik vlade, gospod Uzunović, je pa o neizmerni škodi, povzročeni po poplavih, toliko govoril in govoril, da so moral nazadnje še ubogi državni nastavljenici in njih preizkušeni patriotizem in njihove bedne plače zapasti katastrofalnemu — »štucanju«. Uzunović pravi, da je treba oškodovancem pomagati, radovedni smo pa, koliko od tega, kar se bo odtrgalo državnim nastavljenecem, pride poplavljenecem, zlasti revnim poplavljenecem v korist. Mlinski magnati in borzni žitni špekulantji in veleposestniki bodo morda prišli tako ali tako na svoj račun, revni narod v poplavljenih krajih pa bo najbrže še dolgo čakal na pomoč. Sedaj je Uzunović že spet poslal pismo svojim ministrskim kolegom, da naj pri sestavljanju proračuna za leto 1926/27 vzamejo zopet v poštev njegovo poplavo ter štedijo in štedijo. Ali bi ne bilo umestno, da bi nam Uzunović kot načelnik vlade vendar že povedal, ali govori resnico Savič, ki dobro pozna naše trgovinske in industrijske razmere, ali pa on, predsednik vlade, ki bi moral vendar vedeti vsaj toliko, kolikor omenjeni načelnik ministrstva trgovine in industrije. Najbrže si gospod Uzunović misli: Bilo kakorkoli, državne nastavljenke se pa le ugnal v kozji rog . . .

Opozicija grozi z revolucijo . . . Vsled nenadne odgoditve sej anketnega odbora za pobijanje korupcije so se zastopniki meščanske korupcije tako »uzbunili«, da se v Beogradu že nekaj dni šepeta o strašnih prekucijskih namerah opozicije. Tako pravijo, da je Spaho izjavil, da je ta anketni odbor le kulisa, za katero naj se rešijo vsi krivci korupcije in da je njega vse to tako razburilo, da bo še te dni zapustil Beograd in šel . . . v kopališče. Ostali člani iste pobunjenice in do skrajnosti zrevolucionirane opozicije so se v hipu izjavili z njim solidarni ter sledili složno in pogumno njegovemu odločnemu koraku. Združena opozicija se je sedaj vta- borila v domačih kopališčih, radikalna pri Karlovih varih, samostojno-demokratska pa v Vichiju na Francoskem, kamor utege še prodreti ona iz Kalovih var. S tem je za enkrat anketnega odbora, korupcije in protikorupcije konec. Sreča za našo dr-

žavo, da ima opraviti s tako nepomirljivo in nepopustljivo revolucionarno opozicijo.

Organizacijam in delavskim društvom! Tamburaški zbor podružnice »Svoboda« Vič-Glince se priporoča vsem delavskim društvom ob priliki veselice in zabavnih večerov. Zbor je na novo reorganiziran ter pod spretnim vodstvom sohr. Lehpamerja proizvaja koncertne, umetne in vsakovrstne plesne točke. Sodrugi! Naša dolžnost je, da podpiramo delavsko kulturno društvo. Vse dopise je nasloviti na podružnico »Svoboda« Vič-Glince.

Zavarovanja dnevničarjev, kontraktualnih uradnikov in delavcev, zaposlenih v državnih napravah in ustanovah. Ker je člen 290 fin. zakona glede obveznega plačevanja zavarovalnine nejasen, je predložil Osr. ur. za zav. delavcev v Zagrebu ministru za socialno politiko tozadevno predstavko, na kar je minister izdal z dopisom ministrstva za socialno politiko od 11. junija 1926, broj 193/IV sledečo avtentično interpretacijo: 1. Dnevničarji, honorarni in kontraktualni uradniki, kakor tudi delavci, zaposleni pri državnih uradih in ustanovah, niso oproščeni obveznega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev, marveč so oproščeni le od plačevanja prispevkov za to zavarovanje. 2. Ker gori navedene osebe niso torej oproščene obveznega zavarovanja, mora plačati država kot njihov delodajalec v zmislu § 35. ZZD vse prispevke za njihovo zavarovanje. 3. Prispevki za delavsko zbornico in borzo dela se morajo pobirati na dosednji način. Z ozirom na gornji odlok in po sklepu predsedništva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev se upostavlja glede zavarovanja gori navedenih oseb stanje, ki je veljalo pred 1. aprilom 1926. Okrožni urad naproša vse prizadete državne urade in ustanove, da predložijo z dnem 1. aprila 1926 ponovne prijave za vse zavarovanju zavezane osebe.

Izjava. Podpisani pozivljam zadnjič upravo »Naprej-a«, da mi ni treba pošiljati list »Naprej«. Dvakrat sem potom dopisnice odpovedal kot naročni list. Nekolikokrat sem list nazaj poslal, a se mi vedno še naprej pošilja. Toliko v vednost tudi upravitelju konkurzne mase »Sloge«. Hudi Alojz, steklar v Hrastniku.

Kulturni pomen socializma.

Napisal dr. Maks Adler. — Prevedel iz nemščine prof. Ivan Favai.

5

Seveda so tudi v socialistični politiki mogoče zmote, kadar ona stremi, da dobi upliv v državi ali pa da ga obdrži, da v trenutku položaj proletariata zboljša ali da ga obdrži na isti višini, zmote, ki trenutno popolnoma zatemnijo vidike internacionalne solidarnosti in cilje bodočnosti socializma. Iz takšne politike so nastale one socialpatriotske ali socialimperijalistične struje med proletariatom, ki so povzročile, da so se veliki deli proletariata zavzeli v miru za vojaško moč svoje države, v vojni pa za zmago. Danes pa tudi vemo, kam je vodila taka politika, namreč do žalostnega razpada internacionalne, ko je izbruhnila svetovna vojna in do razcepitve, ki od tedaj slabi socializem. Iz tega pa obenem spoznavamo, kar spet samo potrjuje razliko med meščansko in socialistično politiko: da namreč vsako kalenje (Trübung) socialistične politike, ki posebne interese proletariata v danem momentu stavi višje kakor končne cilje, rušinjeno bistvo in jo slabi, dočim obratno vsaka meščanska politična stranka izgubi svoje svojstvo, ako bi hotela mesto svojih posebnih interesov zastopati splošne interese.

Ta razlika meščanske in socialistične politike se prav značilno izraža v našem gledanju na politični problem, ki je zlasti od prevrata sem povsod postal aktualen, t. j. na problem delav-

ske vlade. Za vse meščanske stranke je vstop v vladu samo po sebi umljiv. Kajti one stremijo po vladi, kakor smo že rekli, da v državi z vlado odločajo. Socialistična politika pa hoče priti do vlade, da državo kot razredno državo odstrani: ona hoče v njej le zato vladati, da jo polagoma odpravi. Iz tega sledi, da si more socialistična politika želeči vladu proletariata pravzaprav le takrat, ako je proletarijat dovolj močan, da izvede to proletarsko politiko za odstranitev razredne države. Ako pa proletarijat vsled posebnih notranjepolitičnih prilik v državi, zlasti če postane v parlamentu tako jak, da se ne da več vladati proti delavstvu, pride v tak položaj, da mora prevzeti vladu, ne da bi imel politično in ekonomsko premoč v državi, potem je seveda taka delavska vladu v zelo težkem položaju. Kajti četudi je delavska vladu, vendar ne more biti socialistična vladu (isto velja za občine), temveč mora, dasiravno utegne v posameznostih izvesti socialnopolitične in kulturne reforme, oskrbljati posle meščanske vlade, ker mora razredno državo upravljati mesto da bi jo odstranila. Na ta način utegne v lastnem taboru samo povzročevati zmešnjave in nezadovoljnost. Med vsemi onimi, žal še mnogobrojnimi pristaši stranke, ki teh omejitev delavske vlade ne poznajo, bodo one prekomerne nade, v katerih se od te vlade pričakuje uresničenje socializma, skrajno ovirale izvedbo vladnega dela, končno pa bodo vodile — ker fijasno delavske vlade pride prej ali slej — do ravno tako prekomernega razočaranja in do tega, da bodo mnogi odpadli od socializma. Ni torej cilj socializma, »priti v

vlado« in kdor tako misli, še ni pravi proletarski bojevnik; nego pravcati smisel socialistične politike je, da pridobivamo na moči, da mase delovnega ljudstva v mestu in na deželi prepeljimo z mislijo socializma in da jih organiziramo za razredni boj proti meščanski družbi na vseh življenjskih poljih: ne samo v politiki, temveč tudi na polju narodnega gospodarstva, v šoli, v cerkvi in na drugih kulturnih toriščih.

5. Politika socializma in cilj za sé.

Torej tudi jasno, da bistvo socializma še ni izčrpano, če ga označimo kot socialistično stranko. Da je socializem političen, to znači le da je to nujnost boja: da namreč moramo nasprotnika zadeti tam, kjer se je najbolj varno zakopal. Najmočnejša utrdba kapitalistične družbe je država, radi česar jo tudi hoče vsaka meščanska stranka osvojiti. Z državno zakonodajo se kapitalistični interesi najbolj oskrbujejo v svojih poslih in z državnimi sredstvi moči (oborožena sila) se ti najbolj zavarujejo. Ta (meščanski) upliv na zakonodajo se najlažje zmanjša ali celo stré v političnem boju. To je baš politični boj socializma. Bila so v zgodovini socializma razdobja, v katerih niso hoteli nič slišati o političnem boju, nego so socialisti vse pričakovali le od gospodarskega boja proti kapitalizmu. Taka nazarja postojé še danes v anarhizmu, sindikalizmu in pri nekaterih angleških stanovskih socialistih. Toda izza časa Marxa in Engelsa je postala osnovna spoznava socializma, da med gospodarskim in političnim bojem proti kapitalizmu ni nobenega nasprotja.

Kultura.

K posebni gledališki krizi. Pisatelj g. dr. A. Remec je napisal lepo »poslanico Tinetu Bratini«. Pokazal je hinavščino anonimnih kulturnih faktorjev, ki hočejo zadeti z lepimi besedami v najbolj živo — v umetniško osebnost g. Bratine, dosedanjega ravnatelja mariborske drame. — V našem članku se je pa tiskarski škrat polaskal »Kulturnim faktorjem«. Stati bi namreč moralo, da anonimni »faktorji iz neumetniških krogov ne smejo in ne morejo odstavljati g. Bratine« — in ne kakor je bilo pomotoma »iz umetniških krogov«. Tiskovne napake sicer čitatelji sami popravljajo, tu je pa ob znani domišljiji »faktorjev« popravek res potreben.

Maribor.

Prekomejni promet v Mariboru je postal nedavno predmet ostre »Jutrove« kritike. Kritika je dobra, res je, da so naše železniško-policijske metode skrajno nazadnjaške, da izpodbijajo vse napore tujsko-prometne propagande itd., a koliko je vredna, se bo vsakdo zavedal, ki se spominja, kako je »Jutro« lani opravečevalo po nekaterih listih razkrita divjaštva pri mariborski železniški policiji.

Študenti pri Mariboru. (Občinska seja.) Dne 8. julija se je vršila pri nas 20. redna občinska seja, ki je bila izvanredno dobro obiskana, iz česar je razvidno, da je bilo za to sejo veliko zanimanja, posebno za odbornike narodnega bloka. — Ob 8. uri zvečer je župan Kaloh po običajnih formalitetah otvoril sejo in se je na to prešlo na dnevni red, ki je bil zelo obširen. Pri pomniti moramo, da je bil tokrat občinski odbornik g. Novak (od narodnega bloka) posebno natančen in je prišel k seji še le ob pol 11. uri; samo da je bil pri glasovanju za lastno faro, katera mu leži zelo pri srcu, navzoč. Nekateri pa zopet trdijo, da bi mu mogoče pri čitanju zapisnika zadnje seje postalo nekoliko vroče, in je bila zamuda najugodnejši izhod. — Zapisniki zadnjih dveh sej so se z neznatnimi popravki odobrili, kar se vidi, da je novi občinski tajnik vseskozi natančen in objektiven mož. Pri točki dnevnega reda: Najni predlogi, predlaga odbornik Rebernik (neodvisnež), naj se plača občinskim odbornikom vsaka pot, oziroma najmanjša zamuda. Temu se je uprl predsednik socialističnega kluba sodr. Leskošek, ki je izvajal, da je mesto občinskega svetovaleca ali odbornika več ali manj častno mesto in vsakdo, ki se pusti voliti v občinski odbor, mora pač biti že pripravljen na eventuelne brezplačne posle oziroma zamude. Kar se tiče potnih stroškov za občinske odbornike, ki se udeležijo z rekruti nabora, so bili izplačani zadnjikrat leta 1920 pod gerentstvom, kakor je razvidno iz knjigi. Za znatne zamude in dela pa naj vsakokrat sklepa in odloča občinski odbor. Tisti gospodje pa, ki so tako natančni, da hočejo odškodnino za vsako stvar, pa naj bi pred volitvami to naznanili svojim volilcem. Ta predlog g. Rebernika se odloži do prihodnje seje. — Pri čitanju raznovrstnih dopisov in vlog prečita župan tudi dopis dimnikarskih mojstrov, naj občinski odbor odobri povznanje njihovih pristojbin, katere so deloma zelo visoke. Na predlog socialističnega kluba se z ozirom na to, da povznanje nima podlage in primerne utemeljitve, enoglasno odkloni. Občinski odbor protestira proti vsakemu neupravičenemu povznanju. — Nadalje se sklene, da se železna ograja na Obrežni cesti popravi in da se do jeseni vse ceste, katere so neobhodno potrebne, nasujejo z gramozom, v kolikor to dopušča proračun za vzdrževanje občinskih cest. Vožnja gramozu se naj razpiše v časopisih. — Pri poročilu odsekov poročila občinski svetnik sodr. Pušnik kot predsednik pokopališkega odseka o spomeniku za vojne žrtve, ki je v delu. — Prošnja g. dr. Lajnsica za znižanje kinotakse se vzame na znanje; dovoli se mu za mesečno 500 Din, kakor je on sam obljubil, od začetka obračuna, t. j. od 16. maja do preklica. — Prošnja Pogrebnege društva v Studencih za gradbeni prostor na občinskem pokopališču, kjer namerava društvo zgraditi šrambo za potrebno orodje, se v principu dovoli; bo pa še pokopališni odsek, skupno z gradbenim, to zadevo pretresal in predložil primerni načrt. — Bolj živahno pa je postalo v sejni dvorani, ko je prišel do razprave dopis tukašnjih g. kapucinov, v katerem oni želijo v Studencih lastno faro ali župnijo. Kot prvi se je javil k besedi obč. svetnik sodr. Leskošek, kateri je v imenu socialističnega kluba izjavil, da za faro ni krajevne potrebe. Po enourni, deloma zelo burni debati, je predlagal odbornik g. Ivan Mlakar (od narodnega bloka), naj se občinski odbor izreče za lastno faro in naj se to poroča župnijskemu uradu pri Sv. Magdaleni v Mariboru. Ta predlog je bil od socialističnega kluba in tudi od odbornikov Neodvisne delavske stranke s 13 glasovi odklonjen. Zanimivo je bilo gledati odbornike od narodnega bloka, ki se sicer večkrat skavajajo med seboj, kako so bili tokrat za lastno faro edini; še celo g. B. kot radikalci je za to glasoval. Utemeljili smo protiglasovanje na sledeči način: 1. Ker dvomimo, da bi bili podpisni za lastno faro, kateri so se pobirali, vsi pristni in torej veljavni, in smo dognali, da se je marsikdo podpisal, ne da bi bil o tej zadevi dovoljno poučen. 2. Ravno sedaj se mora-

mo boriti tudi z odplačevanjem električne napeljave, kar je bilo za napredek nujno potrebno. Nameravamo graditi tudi eno večjo stanovanjsko hišo in s tem olajšati nekoliko stanovanjsko bedo, ki je neznosna. Razumljivo je, da je vse to vezano z ogromnimi izdatki, katere bi pa občina, oziroma njeni davkoplačevalci, ne hoteli napraviti pri popravilu cekve in zvonika sv. Jožefa, ker bi jih to preveč obremenilo. 3. Sicer pa ne vidimo krajevne potrebe za lastno faro in to že vsled tega, ker je župnijska cerkev sv. Magdalene oddaljena samo 15 minut od Studencev. — Ker se nihče ni več javil k besedi, je župan zaljučil sejo ob 12. uri ponoči.

Celljske novice.

Veliki požar na Tremerjih. V soboto, 17. t. m. ob 3/4 na 4. popoldne je bila celjska požarna bramba telefonično obveščena, da je v vasi Tremerje izbruhnil velik požar. V par minutah je odšel prvi oddelek z avto-brizgalno in dvema motornima brizgalnoma na javljeno pogorišče, pri čemer pripomnimo, da je bila omejenjena avto-brizgalna kupljena baš istega dne od trdke Bosenbauer iz Linca. Temu oddelku sta sledila še dva oddelka. Nekako v sredi vasi je gorelo troje gospodarskih poslopij, last posestnika Kovača, po domače Čehovina, in so bili sosedni objekti — prenapolnjeni s poljskimi pridelki — v največji nevarnosti. Vsled neumornega in smotrenega delovanja od strani gasilcev se je grozeča nevarnost v tolažbo prizadetih sosedov kmalu odstranila. Pozneje dosepe požarne brambe iz Laškega, Gaberja, Rimskih Toplic in Teharja so pomagale samo še omejiti požar ter pri pospravljanju. Uvodoma omejenjena nova avto-brizgalna se je izkazala pri tem požaru sijajno. O tem se je moštvo, kakor tudi prebivalstvo, na lastne oči prepričalo. Občinstvo je bilo tudi polno hvale. Opisani požar je povzročil sicer ogromno materialno škodo, ki pa je večji del po zavarovanju krita. Pri tej priliki se obča javnost ponovno naproša, da

uvažuje potrebo izbornega gasilskega orodja ter gmotno podpira celjsko gasilno društvo, da bo moglo isto čimprej odplačati dolg za nabavo nove avto-brizgalne.

Novice iz Mežiške doline.

Da se bo šušmarstvo res pobijalo. Grom in strelo kliče neki mojster na občnih zborih obrtne zadruga za Mežiško dolino, da se mora šušmarstvo odpraviti. Korajžen je seveda samo, kadar pride na Prevalje. Ko se pa vrne v Črno, pa pozabi, kaj je tam govoril in začne sam šušmarstvo uganjati. Akoravno nima patenta na kloparska dela, pa vseeno ista opravlja v polni meri. Če je res tako praktičen, da ista zna, naj si potem dobi tudi obrtni list za to stroko. Dokler pa istega nima, mu priporočamo, naj takšna dela, ki ne spadajo v njegovo stroko, opusti, poklicane pa opozarjamo, da začnejo res energično z pobijanjem šušmarstva, ali po domače povedano »fušarije«. Gad.

Poslano.*)

Izjava. Podpisani izjavljam, da z gospodično Ello Hahr, hčerko obratovodje na Ranah, ne stojim v nobeni intimni zvezi. Svarim vsakogar, da bi tozadevno o meni razširjal lažnjive in žaljive vesti, ker bi bil v takem slučaju primoran nastopiti sodno pot. — Guštanj-Ravne. — Orosel Josip, magistratni tajnik.

*) Za vsebino vposlanega odgovarja uredništvo le v smislu tiskovnega zakona.

Volna in bombaž

za strojno pletenje in vsakovrstna ročna dela se dobi v velikih izbiri in po najnižjih cenah pri: **Karel Prelogu**, Ljubljana, Gosposka ulica 3. Stari trg 12.

Svoji k svojim!

SIEGEL & DRUG

TKALNICA PLATNENEGA IN BOMBAŽNEGA BLAGA

LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA 31

SVITAVY (ČSR), WIEN (NEMŠKA AVSTRIJA)

IVAN JAX in SIN
LJUBLJANA
Gospodsvetska cesta 2
najboljši šivalni in pletilni stroji.
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. Ustanovljena leta 1867.
Vezenje se poučuje brezplačno. Posamezni deli koles in šivalnih strojev 10letna garancija. Pisalne stroje Adler in Urania. — Kolesa iz prvih tovarni: Dürkopp, Styria, Waffennrad, Kayser.

Če čutiš bolečine

tek do jedi te mine — koj red je uravnan — z likerjem grenično

FLORIAN
E. JERAS in DRUG
LJUBLJANA - MOSTE